

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Національний заповідник «Хортиця»
Запорізьке наукове товариство імені Я. Новицького

ПРОГРАМА
XII НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ІСТОРІЯ ЗАПОРІЗЬКОГО КОЗАЦТВА В ПАМ'ЯТКАХ ТА
МУЗЕЙНІЙ ПРАКТИЦІ»

м. Запоріжжя

28–29 листопада 2024 р.

28 листопада:

09:30 – 10:00 – реєстрація учасників

10:00 – 13:30 – відкриття, пленарне засідання, перерва

13:30 – 16:30 – секційні засідання.

29 листопада:

10:00 – 13:30 – секційні засідання, перерва

13:30 – 14:00 – підведення підсумків роботи конференції

Регламент:

- доповіді на пленарному засіданні до 15 хвилин
- доповіді на секціях до 10 хвилин
- обговорення доповідей до 10 хвилин

Відкриття конференції та пленарне засідання (28 листопада 2024 р. 10:00 – 13:30). **Модератор: Саричев Вячеслав Дмитрович**, учений секретар Національного заповідника «Хортиця», доктор філософії (Ph.d).

Відкриття конференції

Рутковська Ольга Анатоліївна – начальник відділу координації закладів культури Департаменту культурної спадщини Міністерства культури та стратегічних комунікацій України.

Шевченко Валерій Іванович – генеральний директор Національного заповідника «Хортиця».

Білівненко Сергій Миколайович – кандидат історичних наук, в.о. завідувача кафедри джерелознавчих студій та суспільних комунікацій Запорізького національного університету, Голова правління Наукового товариства імені Якова Новицького.

Охріменко Світлана Григорівна – заступник генерального директора Національного заповідника «Хортиця» з наукової роботи.

Мірущенко Олександр Павлович – кандидат історичних наук, завідувач відділом історії України Національного заповідника «Хортиця».

Пленарне засідання.

Чухліб Тарас Васильович (доктор історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України, директор Науково-дослідного інституту козацтва). **Уживання назв «Низ», «Запорожжя», «Україна», «Січ» в офіційному дискурсі Великого Князівства Литовського, Речі Посполитої та Війська Запорозького (середина XVI ст. – 1650 роки).**

Щербак Віталій Олексійович (доктор історичних наук, професор кафедри історії України Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, професор). **Походження назви «Нова Січ».**

Додонов Роман Олександрович (доктор філософських наук, професор, Директор Науково-дослідного інституту українознавства Київського національного університету ім. Тараса Шевченка). **Козацтво і чумацтво як історичні форми самоорганізації українців.**

Світленко Сергій Іванович (доктор історичних наук, професор, Наукове товариство ім. Тараса Шевченка, Дніпровський осередок). **Свято-Троїцький собор у м. Самар: проблема збереження історичної пам'яті українства.**

Дєдков Микола Васильович (кандидат історичних наук, професор, декан гуманітарного факультету Національного університету «Запорізька

політехніка»), **Спудка Ірина Миколаївна** (кандидатка історичних наук, доцентка кафедри Українознавства та загальної мовної підготовки Національного університету «Запорізька політехніка»), **Шапоров Георгій Іванович** (доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри Українознавства та загальної мовної підготовки НУ «Запорізька політехніка»). **Історія острова Хортиця як невід'ємна складова історії міста Запоріжжя. Пам'яті депутата Запорізької міської ради Михайла Левченка.**

Мареш Тереза (доктор габілітована, професор, Університет Казимира Великого, м. Бидгощ, Польща). **Виховне значення музеїв та їх експозицій.**

Олійник Олександр Леонтійович (кандидат історичних наук, директор Фахового коледжу бізнесу та харчових технологій Запорізького національного університету). **«Міста-привиди» у пониззі Дніпра.**

Гаврилюк Надія Оксентіївна (доктор історичних наук, заступник директора Науково-дослідного інституту українознавства Київського національного університету ім. Тараса Шевченка з наукової роботи). **Друга хвиля археологічного вивчення козацьких старожитностей (60-ті–90-ті роки ХХ ст.**

Саричев Вячеслав Дмитрович (доктор філософії, учений секретар Національного заповідника «Хортиця»). **Хортицька Січ як екскурсійний об'єкт.**

Секція 1. Історія запорозького козацтва:

сучасний стан та напрямки досліджень

(28.11.2024 р. 13:30 – 16:30)

Модератор: Дударенко Сергій Валерійович – завідувач відділу науково-просвітницької роботи Національного заповідника «Хортиця».

Стрижак Ніна Петрівна (завідувач відділу історії Комунального закладу «Хмельницький обласний краєзнавчий музей»). **Українське козацтво як явище національної історії та культури та його відображення на поштових марках Незалежної України.**

Сурченко Олександр Сергійович (старший науковий співробітник відділу науково-просвітницької роботи Національного заповідника «Хортиця»). **Гетьманські герби в українській військовій символіці: сучасний стан.**

Жакова Ірина Геннадіївна (кандидат історичних наук, молодший науковий співробітник відділу науково-просвітницької роботи Національного заповідника «Хортиця»). **Козацький ідеал як фактор формування**

національної ідентичності на західноукраїнських землях (на прикладі спогадів К. Трильовського).

Векленко Віктор (директор Громадського історико-етнографічного ставрографічного Музею Хреста, м. Дніпро), **Дмитро Філімонов** (краєзнавець м. Дніпро). **Козацькі витоки Дніпра: Міфи і реальність.**

Головка Анна Олександрівна (завідувач інформаційно-видавничого відділу Національного заповідника «Хортиця»). **Образ запорозького козацтва в пропаганді РФ під час російсько-української війни (2014–2024 рр.).**

Кравцова Олена Володимирівна (старший науковий співробітник відділу історії Національного заповідника «Хортиця»). **Вимірювальні прилади у козацько-старшинському побуті за письмовими джерелами та збіркою хортицького заповідника.**

Молдаванов Євген Вячеславович (студент-магістр Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара). **Узагальнення результатів пошуку козацьких укріплень за допомогою ГІС-методу.**

Палійчук Олена Вікторівна (старший науковий співробітник відділу науково-просвітницької роботи Національного заповідника «Хортиця»). **До питання впровадження програми дистанційного навчання «Козацькими шляхами» для дітей дошкільного віку в практику роботи Національного заповідника «Хортиця».**

Сурченко Сергій Володимирович (старший науковий співробітник відділу музених комунікацій Національного заповідника «Хортиця»). **Деякі аспекти до питання побуту запорозьких козаків.**

Тітова Ірина Сергіївна (старший науковий співробітник відділу науково-фондової роботи Національного заповідника «Хортиця»). **Роль В.Г. Фоменка у дослідженні історії запорозького козацтва.**

Щербина Світлана Вікторівна (кандидатка історичних наук, доцентка кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка). **Роль козацької старшини у регламентації цехового устрою північного Лівобережжя у II пол. XVII – XVIII ст.**

Дударенко Сергій Валерійович (завідувач відділу науково-просвітницької роботи Національного заповідника «Хортиця»). **Козацтво в масовій культурі періоду УРСР (1940-60-ті рр.).**

Секція 2. Історія запорозького козацтва

в музейній практиці.
(28.11.2024 р. 13:30 – 16:30)

Модератор: *Василенко Анастасія Юріївна* – науковий співробітник відділу науково-експозиційної роботи Національного заповідника «Хортиця».

Копилова Світлана Володимирівна (завідувач відділу науково-експозиційної роботи Національного заповідника «Хортиця»), *Чергик Наталія Юріївна* (старший науковий співробітник відділу науково-експозиційної роботи, доктор філософії), *Василенко Анастасія Юріївна* (науковий співробітник відділу науково-експозиційної роботи). **Образ Козака Мамаєв: досвід створення в аспекті застосування образного методу побудови експозиційного середовища.**

Татарко Анна Валеріївна (молодший науковий співробітник відділу історії краю, Комунальний заклад «Запорізький обласний краєзнавчий музей»). **Історія козацьких зимівників на прикладі сучасної колекції Запорізького обласного краєзнавчого музею.**

Алексєєв Олексій Олексійович (доктор філософії, завідувач науково-дослідного відділу «Охорона пам'яток» Національного історико-архітектурного музею «Київська фортеця»). **Представлення історії запорізького козацтва в експозиції НІАМ «Київська фортеця».**

Будникова Аліна Анатоліївна (головний зберігач фондів Національного заповідника «Хортиця»). **Російські срібні монети козацького часу у фондів колекції Національного заповідника «Хортиця».**

Векленко Віктор (директор Громадського історико-етнографічного ставрографічного Музею Хреста, м. Дніпро), *Маріна Зоя* (доцент, науковий консультант Громадського історико-етнографічного ставрографічного Музею Хреста, м. Дніпро), *Ромашко Олександра* (доцент кафедри історії України Дніпровського національного університету ім. О. Гончара). **Ставрографічні знахідки з території Новомосковського району Дніпропетровської області в фондах Громадського історико-етнографічного ставрографічного Музею Хреста.**

Векленко Віктор (директор Громадського історико-етнографічного ставрографічного Музею Хреста, м. Дніпро), *Маріна Зоя* (доцент, науковий консультант Громадського історико-етнографічного ставрографічного Музею Хреста, м. Дніпро). **Московитські хрестики другої половини XVII –**

першої половини XVIII ст. як інвазійний етнорелігійний показник: приклад Чернігово-Сіверщини.

Данилова Катерина Володимирівна (старший науковий співробітник відділу історії комунального закладу культури «Хмельницький обласний краєзнавчий музей»). **Грошовий обіг на території Хмельницької області періоду Національної революції 1648–1676 рр.**

Огієвська Руслана Іванівна (завідувач відділу «Садиба Кочубеїв» Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця»). **Історія збереження садиби Кочубеїв у Батурині (середина XIX–XX ст.)**

Ромашко Олександра (доцент кафедри історії України Дніпровського національного університету ім. О. Гончара), *Векленко Віктор* (директор Громадського історико-етнографічного ставрографічного Музею Хреста, м. Дніпро). **Комплекс дрібної культової пластики з території колишнього села Карабінівка Павлоградського району Дніпропетровської області.**

Чередниченко Михайло Анатолійович (старший науковий співробітник відділу музених комунікацій Національного заповідника «Хортиця»). **Еволюція козацького житла на Запорозжжі в XVII–XVIII ст.**

Шелеметьєва Тетяна Іллівна (старший науковий співробітник відділу науково-фондової роботи Національного заповідника «Хортиця»). **Кахлі з Нової Січі.**

Щербань Анатолій Леонідович (доктор культурології, доцент, завідувач кафедри музейно-туристичної діяльності Харківської державної академії культури). **Різьблені сволоки з гетьманщини в колекції Катеринославського музею.**

Секція 3. Пам'ятки історії,

археології та природи.

(29.11.2024 р. 10:00 – 13:30)

Модератор: Кравцова Олена Володимирівна – в.о. заввідділом історії Національного заповідника «Хортиця».

Симоненко Олександр Володимирович (доктор історичних наук, провідний науковий співробітник відділу археології раннього залізного віку Інституту археології НАН України). **Походження пізньоскіфської культури Низового Дніпра.**

Дерев'янка Наталія Петрівна (кандидатка сільськогосподарських наук, завідувачка кафедри садово-паркового господарства комунального закладу

вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»), **Бабенко Анастасія Олександрівна** (студентка 4 курсу Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії). **Особливості озеленення та благоустрою, запроектованих туристичних комплексів Козацьких зимівників на острові Хортиця.**

Василенко Сергій Валентинович (провідний науковий співробітник відділу охорони пам'яток історії, археології та природи Національного заповідника «Хортиця»). **Особливості впливу воєнної агресії на фауну Національного заповідника «Хортиця».**

Бекленко Віктор (директор Громадського історико-етнографічного ставрографічного Музею Хреста, м. Дніпро), **Ромашко Олександра** (доцент кафедри історії України Дніпровського національного університету ім. О. Гончара). **Комплекс дрібної культової пластики з території колишнього села Карабінівка Павлоградського району Дніпропетровської області.**

Власов Олег Юрійович (молодший науковий співробітник відділу історії Національного заповідника «Хортиця»). **Топонім «Хортиця» у світі.**

Волков Анатолій Володимирович (науковий співробітник відділу охорони пам'яток історії, археології та природи Національного заповідника «Хортиця»). **Пам'ятки археології Кам'янської Січі та о. Хортиця: їх охорона, дослідження та збереження.**

Тубольцев Олег Валентинович (провідний науковий співробітник відділу охорони пам'яток історії, археології та природи Національного заповідника «Хортиця»). **Знахідка моноксила на Старому Дніпрі (о. Хортиця).**

Денисенко Андрій Олександрович (старший науковий співробітник відділу реставрації Національного заповідника «Хортиця»). **Особливості консервації середньовічного моноксила з фондової колекції Національного заповідника «Хортиця».**

Моїсеєнко Світлана Петрівна (старший науковий співробітник відділу науково-просвітницької роботи Національного заповідника «Хортиця»). **Літературний образ Великого Лугу.**

Муленко Михайло Андрійович (в. о. завідуючого відділу охорони пам'яток історії, археології та природи Національного заповідника «Хортиця»). **Особливості впливу воєнної агресії на флору Національного заповідника «Хортиця».**

Пачковська Олена Леонідівна (молодший науковий співробітник відділу історії Національного заповідника «Хортиця»). **Колекція менонітських**

надгробків з колоній Хортицького округу, як джерело вивчення етапів соціалізації менонітської особистості.

Петрашина Поліна Данилівна (в.о. завідуючого відділу реставрації Національного заповідника «Хортиця»). **Особливості застосування методики реставрації пам'яток з гутного скла до предметів доби запорозького козацтва.**

Фісун Валерій Пилипович (Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв). **Монети у фольклорній прозі про запорозькі скарби.**

Секція 4. Круглий стіл з історичного краєзнавства «Новицькі читання».

(29.11.2024 р. 10:00 – 13:30)

Модератор: Білівненко Сергій Миколайович – кандидат історичних наук, в.о. завідувача кафедри джерелознавчих студій та суспільних комунікацій Запорізького національного університету, Голова правління Наукового товариства імені Якова Новицького.

Білівненко Сергій Миколайович (кандидат історичних наук, в.о. завідувача кафедри джерелознавчих студій та суспільних комунікацій Запорізького національного університету, Голова правління Наукового товариства імені Якова Новицького). **Роль Якова Новицького у формуванні пам'яткоохоронної діяльності в Запорізькому регіоні.**

Бойко Петро Анатолійович (кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу актової археографії Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України). **Формулярні списки чиновників Азовської губернської канцелярії як джерело до історії формування населення Степової України в ост. чв. XVIII ст.**

Водоп'ян Вікторія Вікторівна (заступник директора КЗ «Запорізький обласний краєзнавчий музей»). **Щоденники археологічних і етнографічних експедицій в фондах Наукового архіву Запорізького обласного краєзнавчого музею.**

Волобуєв Михайло Станіславович (науковий співробітник КЗ «Василівський історико-архітектурний музей-заповідник «Садиба Попова»). **Нерухомі об'єкти культурної спадщини міста Запоріжжя в умовах повномасштабної війни. Стан та спроба збереження».**

Губіна Анастасія Анатоліївна (науковий співробітник КЗ «Василівський історико-архітектурний музей-заповідник «Садиба Попова»). **Музей-**

заповідник «Садиба Попова» скрізь призму війни: за матеріалами соцмереж.

Звілінський Сергій Олександрович (голова ГО «Гуляйпільські старожитності», магістр історії). До питання локалізації населених пунктів кінця XVIII ст. в басейні р. Гайчур.

Ігнатуша Олександр Миколайович (доктор історичних наук, професор кафедри давньої і нової історії України та методики навчання історії Запорізького національного університету). **Петро Смолічев** – археолог, музеєзнавець, архівіст: запорізькі сторінки біографії.

Ігнатуша Олександр Миколайович (доктор історичних наук, професор кафедри давньої і нової історії України та методики навчання історії Запорізького національного університету), **Атаманюк Родіон Сергійович**, (студент магістратури Запорізького національного університету). **Учні Олександрівської міської чоловічої гімназії (1909–1917 рр.):** просопографічний портрет.

Ігнатуша Олександр Миколайович (доктор історичних наук, професор кафедри давньої і нової історії України та методики навчання історії Запорізького національного університету), **Зав'язун Дмитро Сергійович**, (студент бакалаврату Запорізького національного університету). **Україна та Білорусь у перші роки державної незалежності: в путях російського імперіалізму.**

Каплун Катерина Русланівна (старший лаборант кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету). **Стан освітніх закладів Олександрівська напередодні Першої Світової війни.**

Мільчев Володимир Іванович (доктор історичних наук, професор кафедри джерелознавчих студій та суспільних комунікацій Запорізького національного університету). **Структура запорозької гайдамацької ватаги: компаративний контекст.**

Молдавський Роман Леонідович (кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу усної історії Голодомору кандидат історичних наук, Національний музей Голодомору-геноциду, м. Київ). **«Виливання ховрахів» або дитячі стратегії виживання під час Голодомору 1932-1933 рр. та масового штучного голоду 1946-1947 рр.»**

Мордовська Тетяна Володимирівна (науковий співробітник КЗ «Василівський історико-архітектурний музей-заповідник «Садиба Попова»»). **Науково-дослідницька робота музею-заповідника «Садиба Попова» в**

умовах російсько-української війни (2014-2024) як шлях до деколонізації історії Василівки.

Петрова Катерина Анатоліївна (кандидат історичних наук, старший викладач кафедри Новітньої історії України Запорізького національного університету). **Популярні образи сучасної російсько-української війни у мистецтві муралів.**

Рудова Анастасія Романівна (старший лаборант, магістрантка II курсу, факультету історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету). **Формування міського простору Запоріжжя в 50-60-ті роки XX століття.**

Саєнко Валерій Миколайович (кандидат історичних наук, м. Київ). **Яків Павлович Новицький і Володимир Боніфатійович Антонович: епістолярні джерела.**

Сидоренко Андрій Анатолійович (аспірант кафедри давньої і нової історії України та методики навчання історії Запорізького національного університету). **День Гідності та Свободи – історія становлення та суспільне значення.**

Стойчев Валерій Михайлович (директор КЗ «Василівський історико-архітектурний музей-заповідник «Садиба Попова», м. Василівка). **Запорізькі видові листівки 1902–1917 років як візуальні історико-культурні документальні джерела.**

Харлан Олександр Вікторович (кандидат архітектури, доцент Науково-навчального інституту «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» Українського державного університету наук та технологій, м. Дніпро). **Поселення Аули колишнього Криничанського району у світлі новітніх досліджень.**

Черкасов Станіслав Сергійович (кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Запорізького національного університету). **«Інструментарій проєктного менеджменту у сучасних дослідженнях міжнародних відносин».**

Шмідт Єлизавета Іванівна (асистент кафедри Новітньої історії України Запорізького національного університету). **«Контрреволюційні» тенденції в культурно-мистецькому середовищі Запоріжжя у 1920-1930 рр.**

Шугальова Інна Михайлівна (кандидат історичних наук, Національний музей Голодомору-геноциду, м. Київ, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу дослідження голодомору і штучних масових

голодів). Типи насильства щодо дітей України напередодні та у роки Голодомору 1932–1933 рр.

Завершення роботи конференції
(29 листопада 2024 р. 13:30 – 14:00).

Модератор: *Саричев Вячеслав Дмитрович*, доктор філософії (Ph.D), 066-324-55-48

Охріменко Світлана Григорівна – заступник генерального директора Національного заповідника «Хортиця» з наукової роботи.

Білівненко Сергій Миколайович – кандидат історичних наук, в.о. завідувача кафедри джерелознавчих студій та суспільних комунікацій Запорізького національного університету, Голова правління Наукового товариства імені Якова Новицького.

ЗАКЛАДИ-УЧАСНИКИ

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Інститут історії України Національної академії наук України
Інститут археології Національної академії наук України
Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського
Національної академії наук України

Науково-дослідний інститут українознавства Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка

Університет Казимира Великого (м. Бидгощ, Польща)

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Дніпровський національний університет ім. О. Гончара

Запорізький національний університет

Національний університет «Запорізька політехніка»

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (м. Київ)

Національний заповідник «Хортиця» (м. Запоріжжя)

Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця»

Національний історико-архітектурний музей «Київська фортеця»

Національний музей Голодомору-геноциду (м. Київ)

Науково-дослідний інститут козацтва (м. Київ)

Наукове товариство ім. Я. Новицького (м. Запоріжжя)

Наукове товариство ім. Тараса Шевченка, Дніпровський осередок

Запорізький обласний краєзнавчий музей

Хмельницький обласний краєзнавчий музей

Василівський історико-архітектурний музей-заповідник «Садіба Попова»

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури Українського
державного університету наук та технологій (м. Дніпро)

Харківська державна академія культури

Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія (м. Запоріжжя)

Громадський історико-етнографічний ставрографічний Музей Хреста (м. Дніпро)

ГО «Гуляйпільські старожитності»

Національний заповідник
«Хортиця», вул. Старого Редуту, 9
м. Запоріжжя, Україна, 69017
zapovidnik@ukr.net
(061) 280-60-60, (066) 324-55-48